

BURSA İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SOSYAL BİLGİLER

6. SINIF

3. ÇALIŞMA FÖYÜ

Sabahattin DÜLGER	İl Millî Eğitim Müdürü
Mahmut KARAKAYA	Şube Müdürü
Volkan ÇIRAKOĞLU	ÖDM Ekip Sorumlusu
Petek ÇELİK	Branş Koordinatörü
Ertan ÇAĞLAYAN	Soru Yazarı
Olcay TUGAY TİKİL	Tasarım
Gamze GENÇBAYRAKDAR	Dizgi

Yeryüzünün tamamının ya da bir bölümünün belli oranda küçültülerek (ölçek), düzleme aktarılmış kuşbakışı görüntüsüne harita denir. Dünya üzerinde herhangi bir yerin konumunu belirlemek için ise haritalarda bulunan paralel ve meridyen dairelerinden yararlanılır.

ETKİNLİK-1

Aynı anda, aynı hızla ve aynı yönde hareket eden uçakları, Dünya turunu en önce tamamlayandan en geç tamamlayana doğru sıralayınız.

(BM: batı meridyeni, DM: doğu meridyeni, KP: kuzey paraleli, GP: güney paraleli)

	15° BM	10° BM	5° BM	0°	5° DM	10° DM	15° DM	20° DM	25° DM	30° DM	35° DM	40° DM	45° DM	50° DM	55° DM	60° DM	65° DM
60° KP																	
55° KP																	
50° KP																	
45° KP																	
40° KP																	
35° KP																	
30° KP																	
25° KP																	
20° KP																	
15° KP																	
10° KP																	
5° KP																	
0°																	
5° GP																	
10° GP																	
15° GP																	
20° GP																	

1. sırada tamamlayan uçak:	2. sırada tamamlayan uçak:
3. sırada tamamlayan uçak:	4. sırada tamamlayan uçak:
5. sırada tamamlayan uçak:	6. sırada tamamlayan uçak:

Meridyenler, yerel saatlerin hesaplanmasında da kullanılır. İki meridyen arası zaman farkı her yerde 4 dakikadır. Doğudaki meridyenlerin yerel saatleri batıdakilerden ileridir.

ETKİNLİK-2

Yerel saatleri ve meridyen dereceleri verilen yerleri, örnekteki gibi batıdan doğuya doğru sıralayınız.

A Noktası

20° Doğu Meridyeni
Yerel Saat: 13.00

C Noktası

30° Doğu Meridyeni
Yerel Saat: 12.40

E Noktası

40° Doğu Meridyeni
Yerel Saat: 14.20

B Noktası

55° Doğu Meridyeni
Yerel Saat: 15.20

D Noktası

60° Doğu Meridyeni
Yerel Saat: 09.40

F Noktası

10° Doğu Meridyeni
Yerel Saat: 12.20

F Noktası

.....

.....

.....

.....

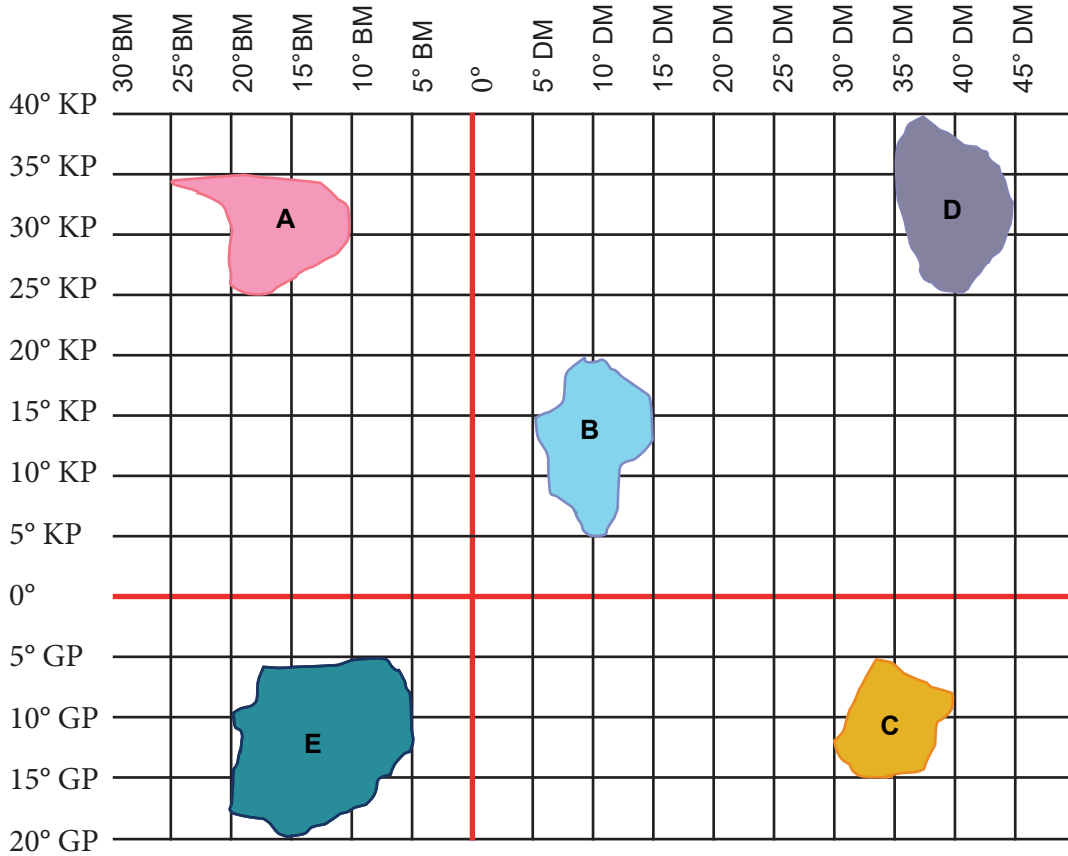
.....

Bir yerin paraleller ve meridyenler ile ifade edilebilen, ekvator ve başlangıç meridyenine olan uzaklığına göre konumuna mutlak (matematik) konum denir. Türkiye'nin mutlak konumu; 36° - 42° kuzey paralelleri, 26° - 45° doğu meridyenleridir.

ETKİNLİK-3

Taralı alanların mutlak konumlarını örnekteki gibi yazınız.

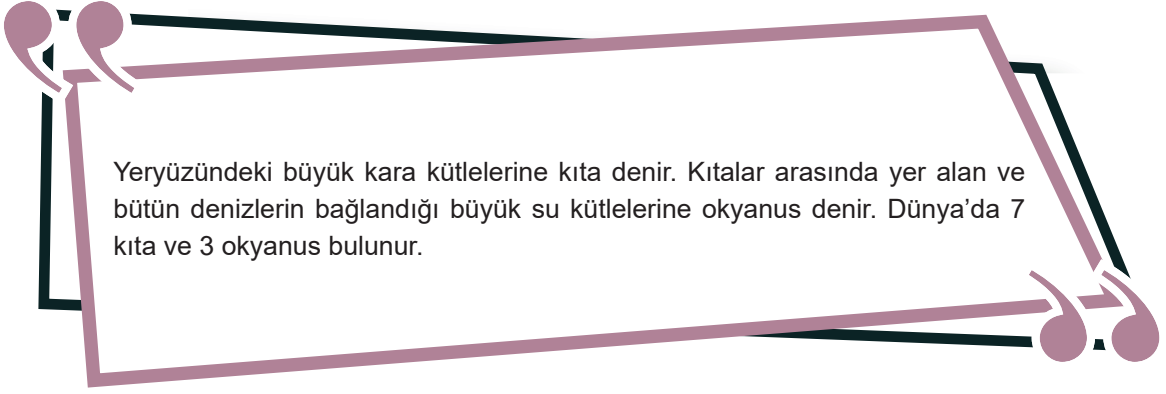
A - BÖLGESİ: 25°-35° KP, 10°-25° BM

B - BÖLGESİ:

C - BÖLGESİ:

D - BÖLGESİ:

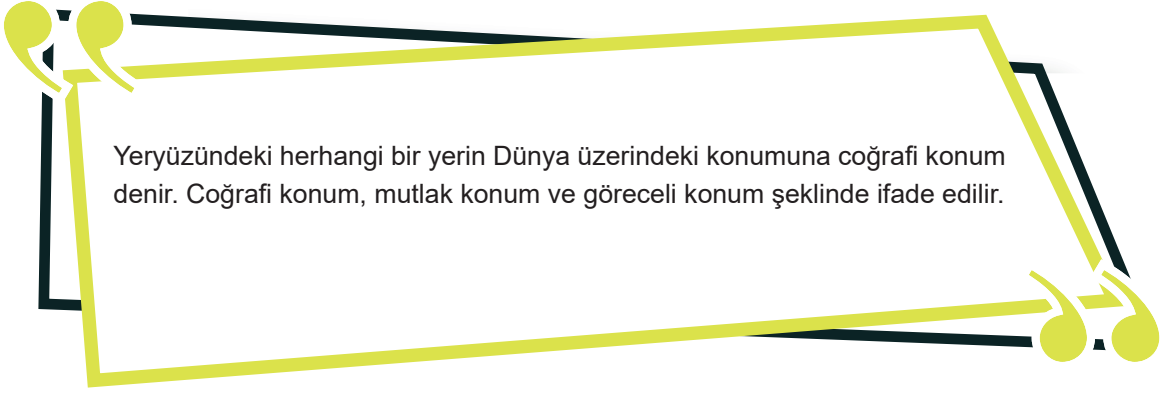
E - BÖLGESİ:

ETKİNLİK-4

Okyanus ve kıtaları örnekteki gibi Dünya Haritası'na doğru bir şekilde yerleştiriniz.

ETKİNLİK-5

Türkiye'nin coğrafi konumu ile ilgili verilen ifadelerden mutlak konumla ilgili olanların yanına "M", göreceli konumla ilgili olanların yanına "G" harfi yazınız.

Ekvator'un kuzeyinde, başlangıç meridyenin doğusunda yer alır.

Güneyinden esen rüzgârlar havayı ısıtırken kuzeyinden esen rüzgârlar havayı soğutur.

Petrol ve doğal gaz boru hatlarının geçtiği, önemli bir enerji koridorudur.

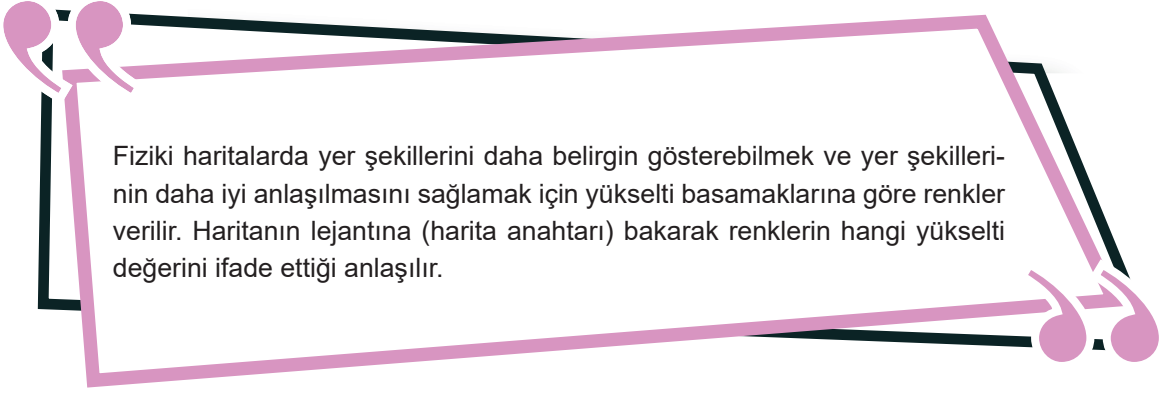
Kuzey kıyıları, güney kıyılarından soğuktur.

Üç tarafının denizlerle çevrili olmasının yanında önemli boğazlara sahiptir.

Batıdan doğuya gidildikçe sıcaklık azalır.

Güneye bakan yamaçlar, kuzeye bakan yamaçlara göre daha sıcaktır.

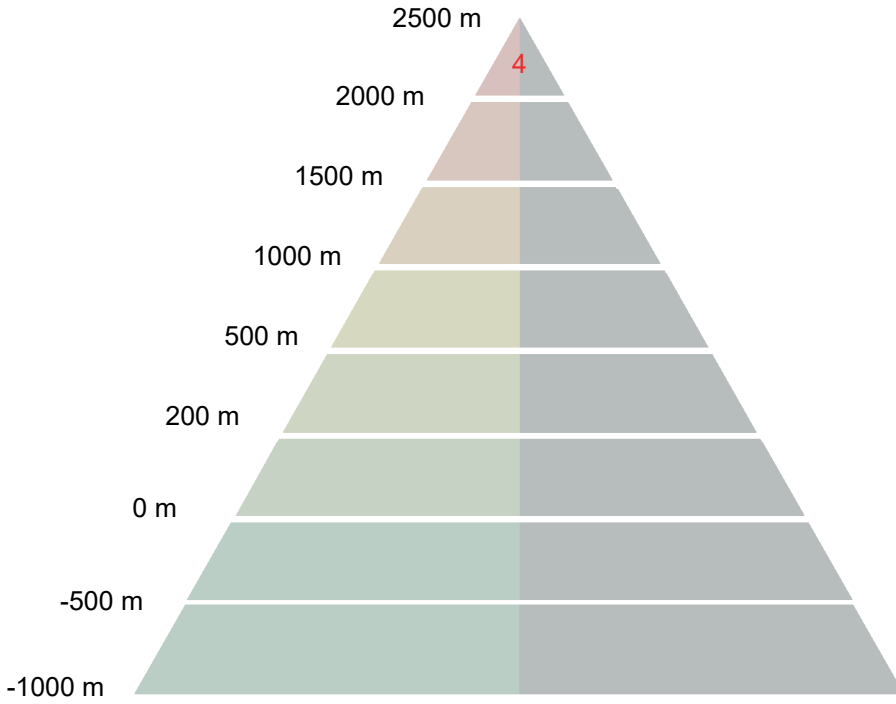
Doğu ve Batı kültürlerinin kesişme noktasında yer alır.

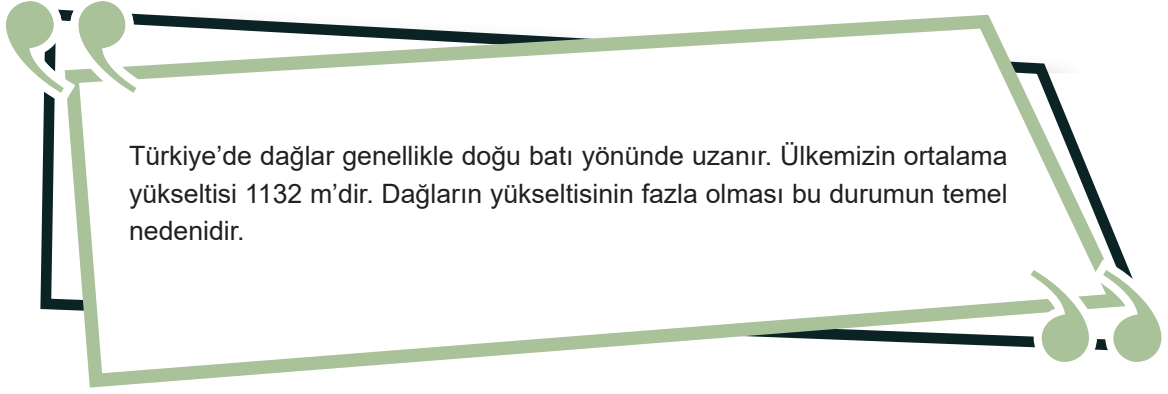
Fiziki haritalarda yer şekillerini daha belirgin gösterebilmek ve yer şekillerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için yükselti basamaklarına göre renkler verilir. Haritanın lejantına (harita anahtarı) bakarak renklerin hangi yükselti değerini ifade ettiği anlaşılır.

ETKİNLİK-6

Fiziki haritalardaki yükselti basamaklarının boyanabileceği renkleri örnekteki gibi eşleştiriniz.

8	
7	
6	
5	
4	
3	
2	
1	

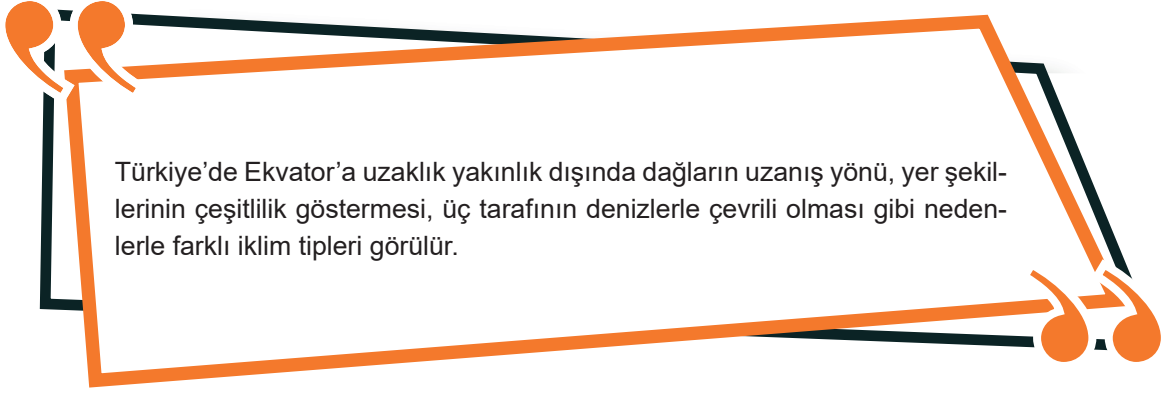

ETKİNLİK-7

Tabloda verilen kelimelerin numaralarını örnekteki gibi doğru yerlere yerleştiriniz.

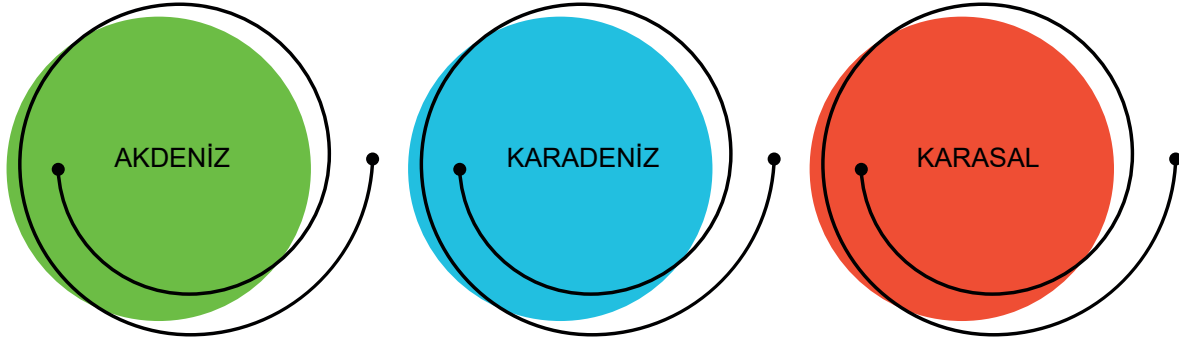
1 Toros	2 Çarşamba Ovası	3 Cihanbeyli	4 İç Anadolu	5 Doğu Anadolu	6 Muş Ovası
7 Konya Ovası	8 Kuzey Anadolu	9 Teke	10 Haymana	11 Taşeli	12 Uzunyayla

Ortalama yükseltisi en fazla olan coğrafi bölgemiz.	5	Tuz Gölü çevresinde yer alan platolar.
Türkiye'deki başlıca dağ sıraları.	Akdeniz Bölgesi'nde yer alan platolar.
Türkiye'deki başlıca iç ovalar.	Türkiye'de kıyı ovalarına verilebilecek örnek.

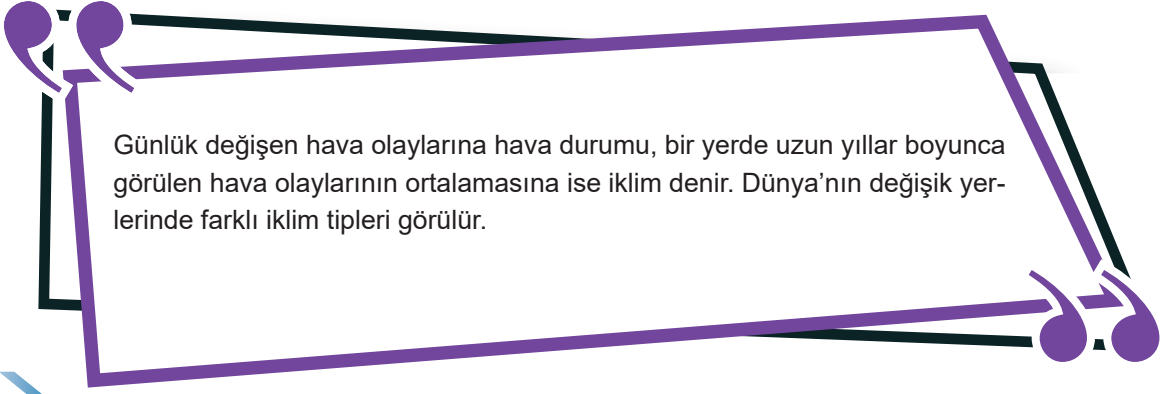

ETKİNLİK-8

Türkiye’de görülen iklimlerle ilgili bilgilerde boş bırakılan yerleri verilen ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

1. Türkiye’nin kuzey kıyılarında iklimi görülür.
2. Güney kıyılarımız ile Ege sahillerinde iklimi görülür.
3. Kıyılardan uzak iç kesimlerde iklim görülür.
4. Bozkır bitki örtüsü iklimde yaygındır.
5. Bol yağış alan ikliminin bitki örtüsü ormandır.
6. ikliminde hâkim bitki örtüsü makidir.
7. ikliminde en fazla yağış kış aylarında görülür.
8. iklimde en yağışlı mevsim ilkbahardır.
9. En fazla yağışın sonbaharda görüldüğü iklim, iklimidir.

Günlük değişen hava olaylarına hava durumu, bir yerde uzun yıllar boyunca görülen hava olaylarının ortalamasına ise iklim denir. Dünya'nın değişik yerlerinde farklı iklim tipleri görülür.

ETKİNLİK-9

Cümlelerde doğru olanların yanına "D", yanlış olanların yanına "Y" yazınız.

1. Akdeniz, Karadeniz, Karasal ve Kutup iklimi dünyada en yaygın görülen iklimlerdir.

2. Kutup iklimi tarıma elverişli olmadığı için insanlar genellikle hayvancılıkla geçinir.

3. Uzun güneşlenme süresi, Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde kıyı turizmini geliştirmiştir.

4. Muson ikliminde en çok yetiştirilen tarım ürünü bol su isteyen pirinçtir.

5. Aşırı yağış ve oluşan seller nedeniyle Muson ikliminin görüldüğü yerlerde nüfus seyrek.

6. Hindistan cevizi, mango, kakao, muz gibi tropikal ürünler Ekvatorial iklimde yaygındır.

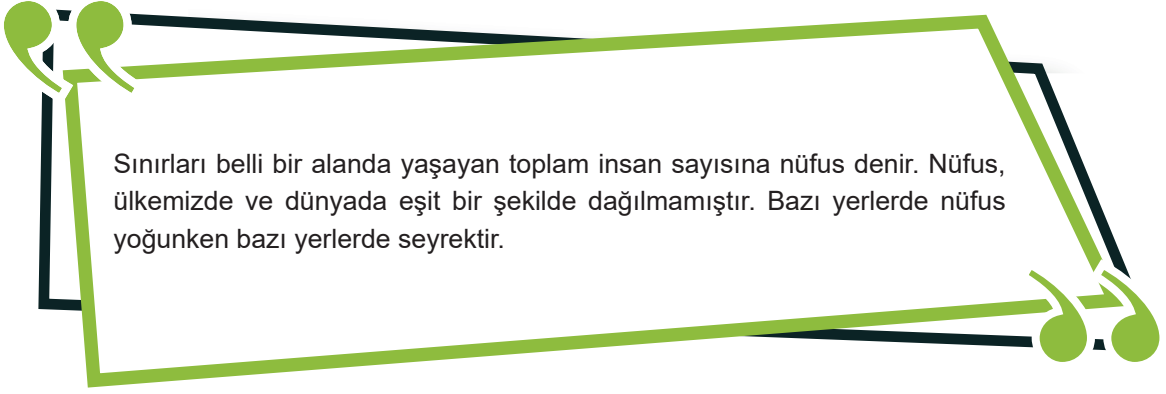

7. İklimler insanların geçim kaynakları kadar yaşam biçimlerini de etkiler.

8. Ekvatorial iklimde yaygın olan ormanlar insan yaşamı için uygun ortam sağlar.

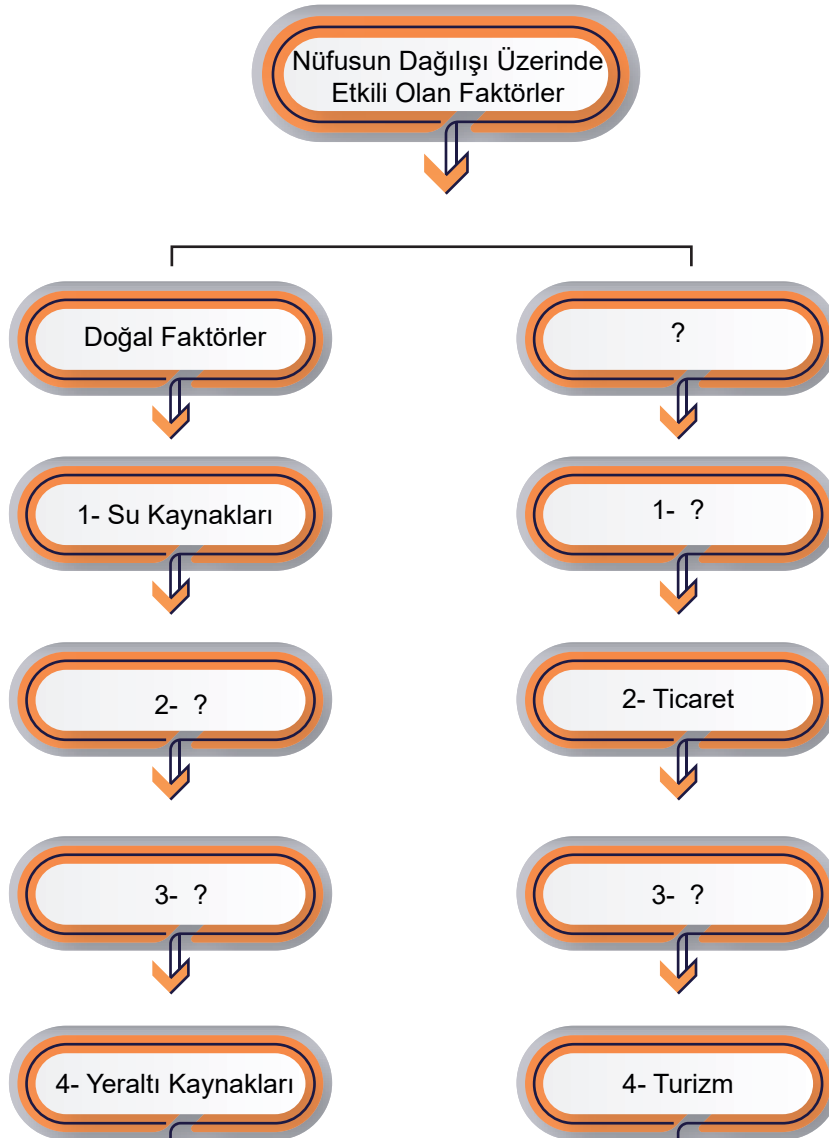

Sınırları belli bir alanda yaşayan toplam insan sayısına nüfus denir. Nüfus, ülkemizde ve dünyada eşit bir şekilde dağılmamıştır. Bazı yerlerde nüfus yoğunken bazı yerlerde seyrek.

ETKİNLİK-10

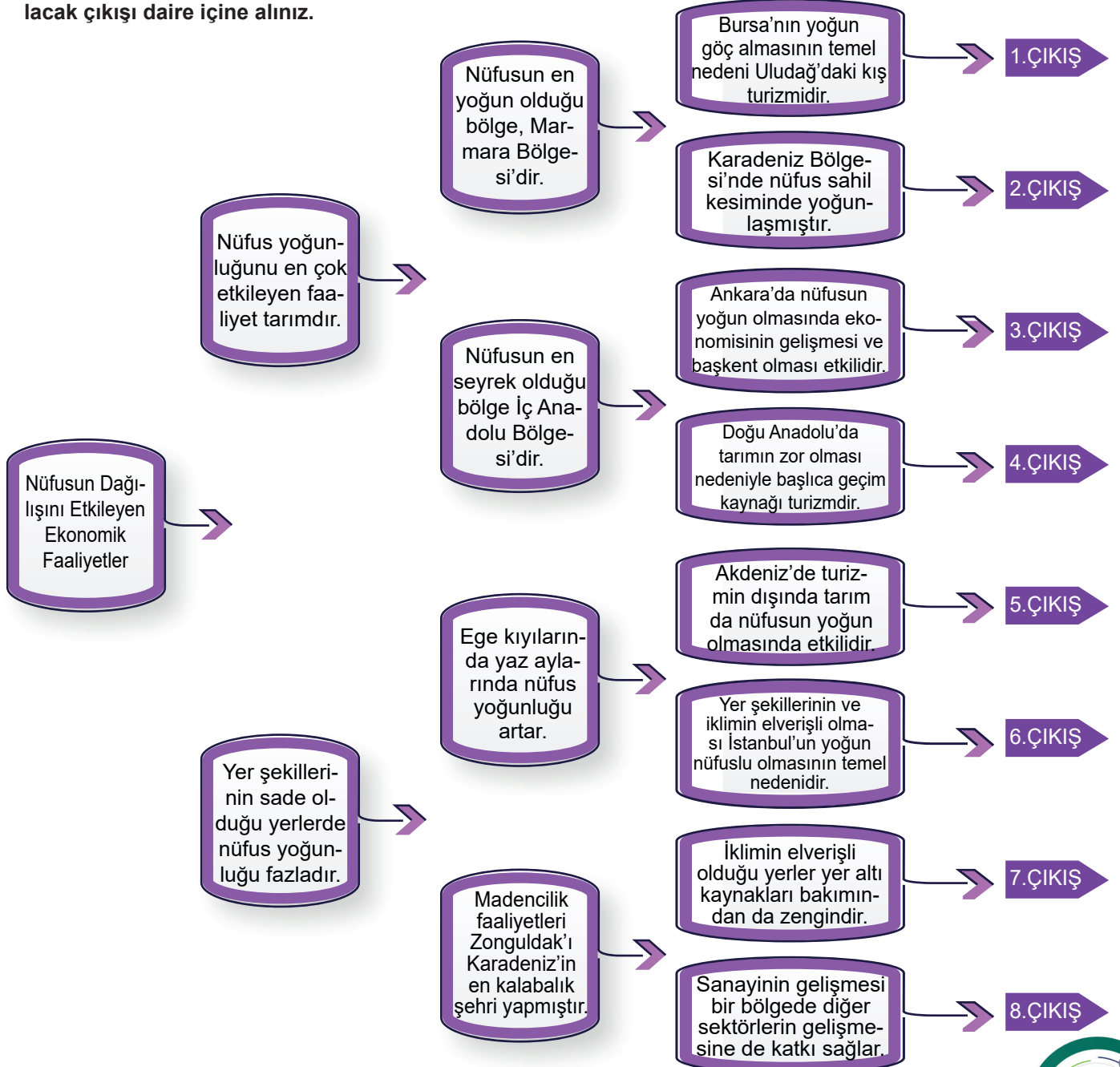
Kavram haritasında “?” işareti ile belirtilen yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

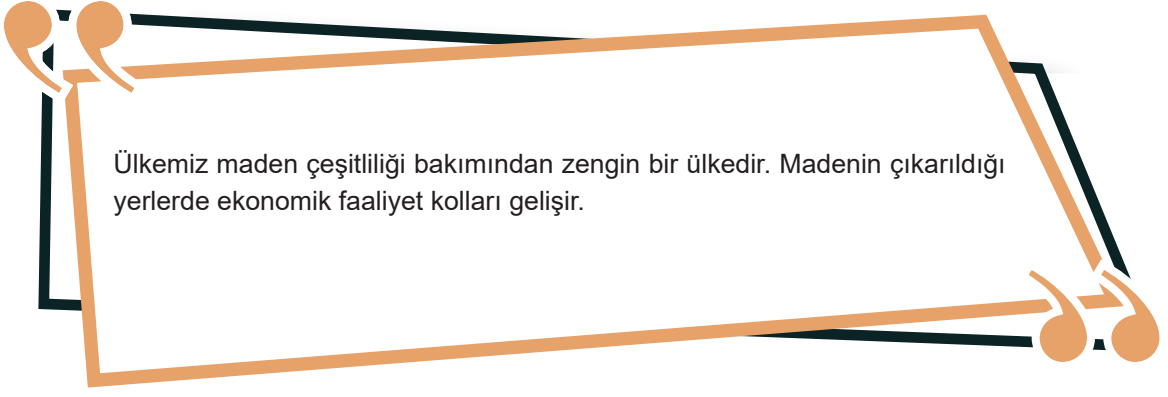

Ülkemizde nüfusun dağılışı incelendiğinde yer şekillerinin sade, iklimin ılıman olduğu yerler ile tarım, sanayi, ticaret, turizm vb. ekonomik faaliyetlerin gelişmiş olduğu yerlerde nüfusun fazla olduğu görülür.

ETKİNLİK-11

Nüfusun dağılışını etkileyen ekonomik faaliyetlerle ilgili verilen bilgilerden doğru olanları takip ederek ulaşılacak çıkışı daire içine alınız.

ETKİNLİK-12

Ülkemizde çıkarılan başlıca madenlerin isimlerini ipuçlarından yola çıkarak kutucuklara yazınız.

E

N

İ

Ü

U

En çok çıkarıldığı yer: Batman

En çok çıkarıldığı yer: Soma

En çok çıkarıldığı yer: Seydişehir

En çok çıkarıldığı yer: Zonguldak

En çok çıkarıldığı yer: Murgul

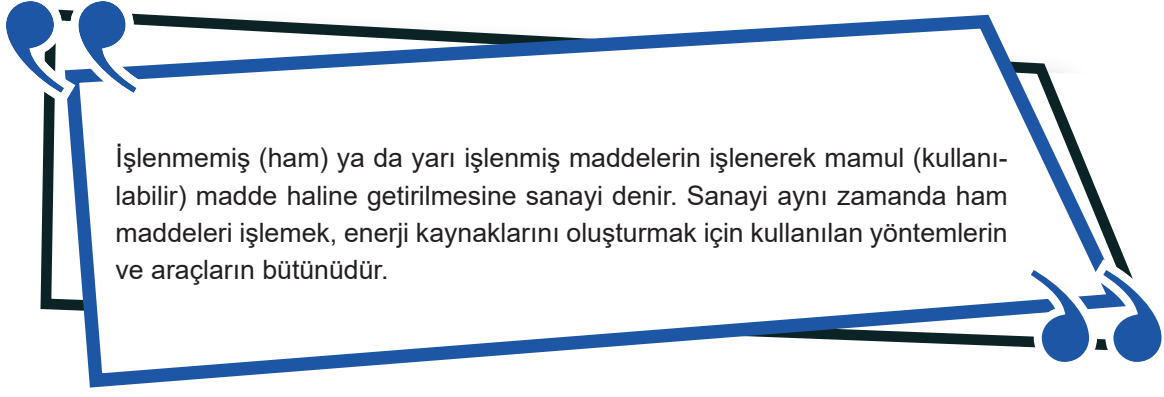
A

R

K

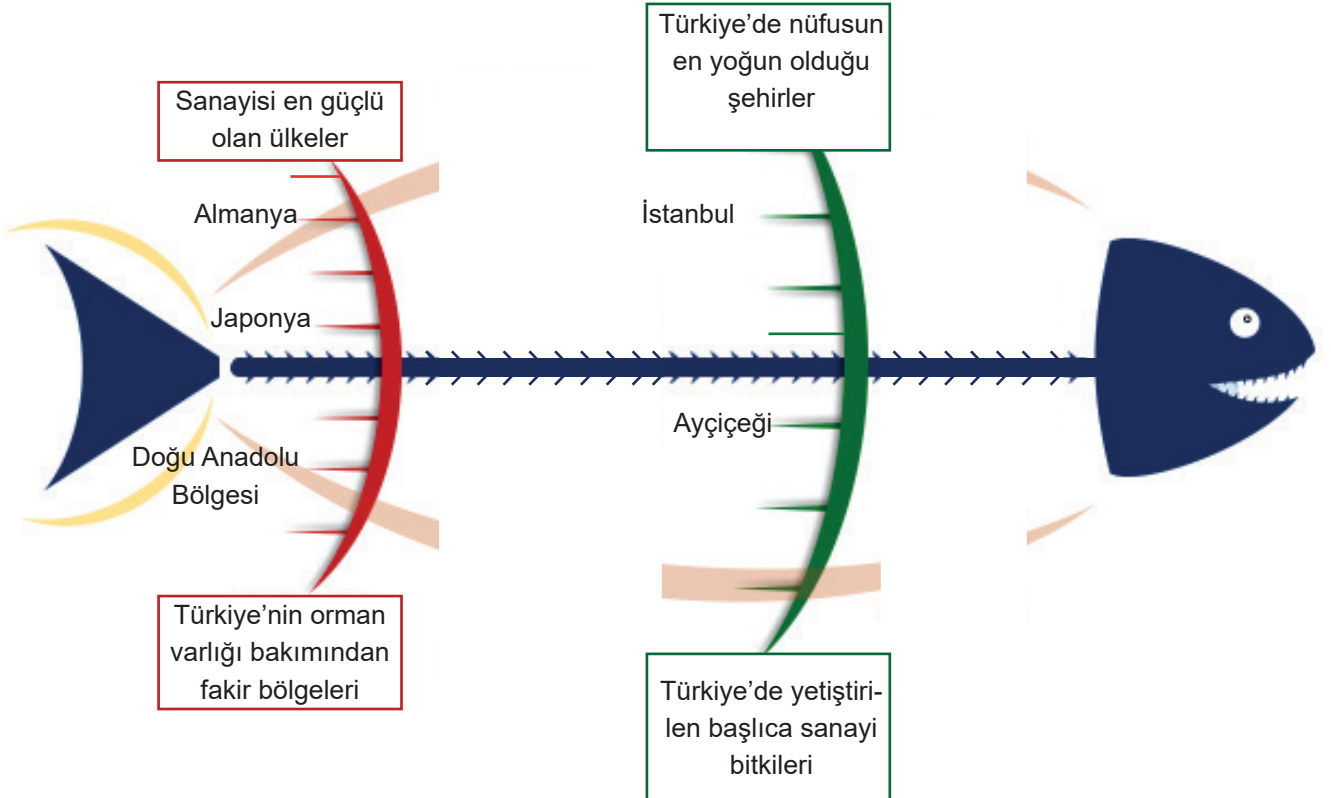
14

BURSA DEĞERLENDİRME MERKEZİ

ETKİNLİK-13

Görselde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

“Merhaba ben Fatma Yıldız. Rize’nin İkizdere ilçesine bağlı Çifteköprü köyünde yaşıyorum. Buradaki en önemli geçim kaynağımız çay üretimi. Muhteşem bir doğaya sahip olan köyümüzü çok sevsek de burada yaşamının bazı zorlukları da oluyor. Kış aylarında yağan metrelerce kar yüzünden yollarımız kapanabiliyor, tarlalarımıza gidip gelirken de zorluk yaşayabiliyoruz. Kurduğumuz teleferiklerle bu soruna da çözüm buluyoruz. Bizi asıl üzense köyümüzdeki gençlerin iş bulmak için büyük şehirlere göç etmesi. Son on yılda köyümüzün nüfusu neredeyse yarı yarıya azaldı.”

TEST - 1

Çifteköprü köyünden Fatma Yıldız’ın anlattıklarından yola çıkarak dağlık alanların insan yaşamına etkileriyle ilgili hangisine ulaşamaz?

- A) İş imkânları kısıtlıdır.
- B) Ulaşım gelişmemiştir.
- C) Yaşam şartları zordur.
- D) Doğa turizmi gelişmiştir.

TEST - 2

Açık adres yerine kodlu adres sistemi geliyor.

Türkiye’de geçilecek kodlu adres sistemine göre adresler 9 haneli numaralardan oluşacak. Konuyla ilgili açıklama yapan bir yetkili; “Bu projeyle 20-66-80-308 gibi 9 rakamlı bir kodla vatandaşlar adreslerini tanımlayabilecek, başka hiçbir şeye ihtiyaç olmayacak ve adresler özellikle kargo firmaları tarafından kolayca bulunabilecek.” dedi.

Buna göre;

- I. Adreslerin göreceli konumunu tespit etmek.
- II. Adreslerin mutlak konumunu belirleyebilmek.
- III. Adres karışıklığı sorununa kesin çözüm bulmak.

açık adres yerine kodlu adres sistemine geçilmesinin nedenleri arasında hangileri yer alır?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III

Bafra Ovası

Kızılırmak'ın taşıdığı alüvyonların deniz kıyısında birikmesiyle oluşan ve Samsun'un Bafra ilçesinde yer alan Bafra Ovası, verimli toprakları, su kaynaklarının bolluğu ve uygun iklim koşullarıyla Türkiye'nin en önemli tarım alanlarından biridir. Burada yetiştirilen sebze, meyve, mısır, çeltik, tütün gibi ürünler başta İstanbul olmak üzere ülkenin çeşitli yerlerinde alıcı bulur. Nüfusunun önemli bir bölümü tarımla uğraşan Bafra ilçesi, ekonomik değeri yüksek olan manda yetiştiriciliğinde de Türkiye'de ilk sırada yer alır.

TEST - 3

Bafra Ovası'yla ilgili bilgilerden yola çıkarak alüvyal kıyı ovalarının özelliklerinden hangisine kesin olarak ulaşılabilir?

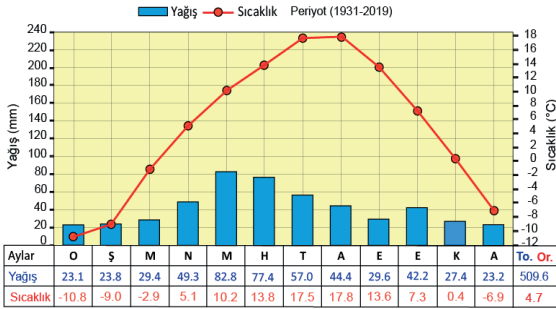
- A) Tarımsal ürünlerin kalite ve çeşitliliği fazladır.
- B) En önemli geçim kaynağı büyükbaş hayvancılıktır.
- C) Tarım ihracatında (dış satım) önemli pay sahibidir.
- D) İç ovalara göre daha geniş tarım alanlarına sahiptir.

Ülkemizde muz yetiştiriciliği, Akdeniz Bölgesi'nde, Mersin - Antalya kıyı şeridinde, Anamur, Bozyazı, Alanya ve Gazipaşa'da yaygın olarak yapılmaktadır. Alanya ve Gazipaşa'da açıkta, Anamur ve Bozyazı'da ise örtü altında yetiştiricilik yapılmaktadır. Ülkemizde, gece gündüz ile yaz-kış arasındaki iklim değişiklikleri, düşük kış sıcaklıkları, yüksek yaz sıcaklıkları muzun yetişmesinde zaman zaman sorun olsa da alınan önlemler ve gelişmiş tarım yöntemleriyle Türkiye, dünyanın muz yetiştirilen en kuzey bölgesi olmuştur.

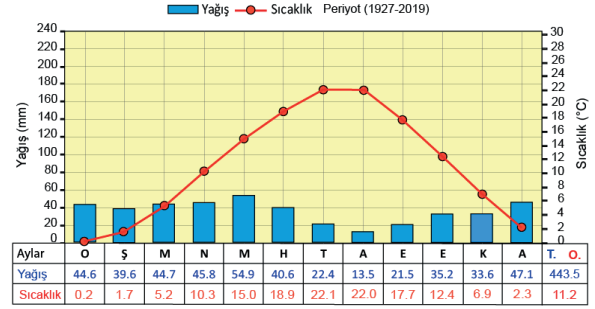
TEST - 4

Yetiştirme alanları ve koşulları düşünüldüğünde yıllık yağış ve sıcaklık grafiğinin verildiği yerlerden hangisinde muz yetiştiriciliği yapılabilir?

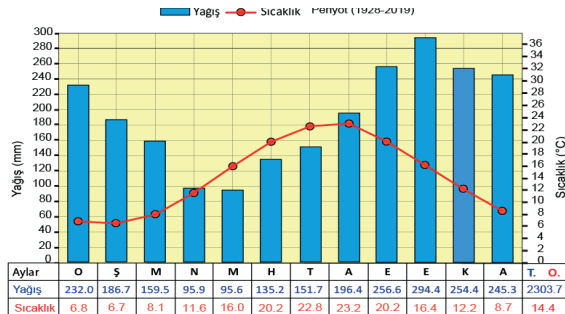
A)

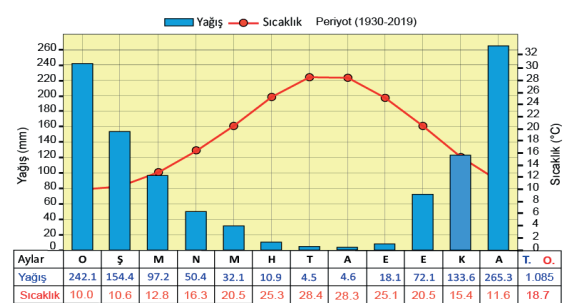
B)

C)

D)

Uludağ'ın gölgesinde kurulan ve Osmanlı Devleti'ne 35 yıl başkentlik yapan Bursa, sahip olduğu tarihî ve doğal güzellikleriyle yerli ve yabancı pek çok ziyaretçiyi kendine çekmektedir. Akdeniz İklimi'nin egemen olduğu bu güzel Güney Marmara şehri, verimli topraklarının etkisiyle tarımda da adından söz ettirmektedir.

TEST - 5

Verilen metinde Bursa'nın 3 milyonu aşan nüfusuyla Türkiye'nin en kalabalık 4. ili olmasında etkili olan beşerî faktörlerden hangisine ulaşamaz?

- A) Turizmi canlıdır.
- B) Sanayisi gelişmiştir.
- C) İklim koşulları elverişlidir.
- D) Tarımsal faaliyetler yaygındır.

İklim, bir bölgede üretilen tarım ürünlerini, insanların giyim, beslenme gibi alışkanlıklarını, ulaşım koşullarını etkilediği gibi barınmayı da etkiler. İnsanlar evlerinin şekline ve yapı malzemelerine karar verirken iklim koşullarına ve iklimin etkilerine de dikkat etmek zorundadır.

TEST - 6

Buna göre; verilen görsellerden hangisinde evlerin Muson ikliminin görüldüğü yerlerde yaygın olduğu söylenebilir?

A)

B)

C)

D)

CEVAPLAR

ETKİNLİK-1

1. sırada tamamlayan uçak: A	2. sırada tamamlayan uçak: B
3. sırada tamamlayan uçak: C	4. sırada tamamlayan uçak: D
5. sırada tamamlayan uçak: F	6. sırada tamamlayan uçak: E

ETKİNLİK-2

F Noktası

A Noktası

C Noktası

E Noktası

B Noktası

D Noktası

ETKİNLİK-3

A - BÖLGESİ: 25°-35° KP, 10°-25° BM

B - BÖLGESİ: 5°-20° KP, 5°-15° DM

C - BÖLGESİ: 5°-15° GP, 30°-40° DM

D - BÖLGESİ: 25°-40° KP, 35°-45° DM

E - BÖLGESİ: 5°-20° GP, 5°-20° BM

ETKİNLİK-4

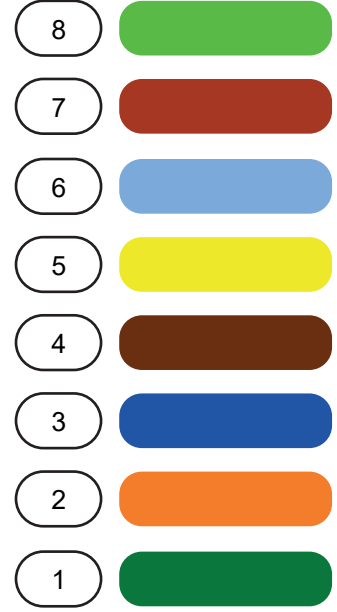
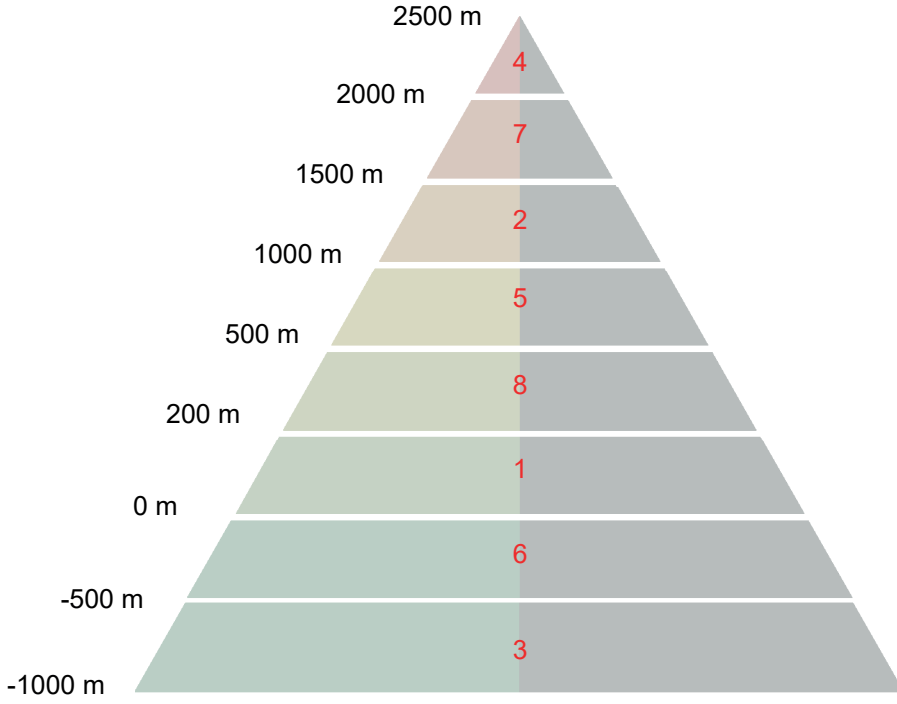

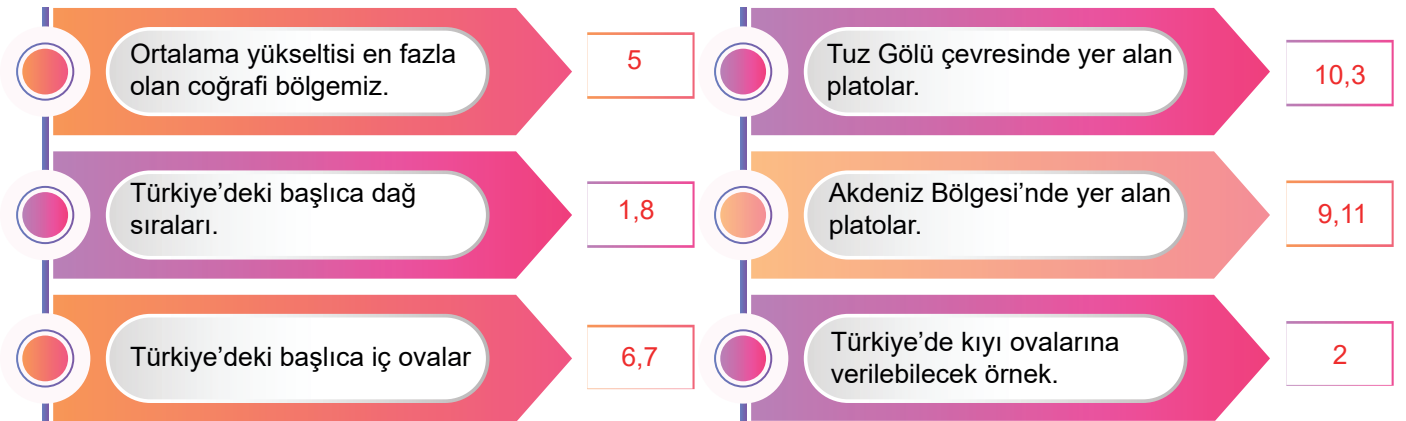
ETKİNLİK-5

Ekvator'un kuzeyinde, başlangıç meridyenin doğusunda yer alır.	M
Güneyinden esen rüzgârlar havayı ısıtırken kuzeyinden esen rüzgârlar havayı soğutur.	M
Petrol ve doğal gaz boru hatlarının geçtiği, önemli bir enerji koridorudur.	G
Kuzey kıyıları, güney kıyılarından soğuktur.	M
Üç tarafının denizlerle çevrili olmasının yanında önemli boğazlara sahiptir.	G
Batıdan doğuya gidildikçe sıcaklık azalır.	G
Güneye bakan yamaçlar, kuzeye bakan yamaçlara göre daha sıcaktır.	M
Doğu ve Batı kültürlerinin kesişme noktasında yer alır.	G

ETKİNLİK-6

ETKİNLİK-7

ETKİNLİK-8

1. Türkiye'nin kuzey kıyılarında **Karadeniz** iklimi görülür.
2. Güney kıyılarımız ile Ege sahillerinde **Akdeniz** iklimi görülür.
3. Kıyılardan uzak iç kesimlerde **Karasal** iklim görülür.
4. Bozkır bitki örtüsü **Karasal** iklimde yaygındır.
5. Bol yağış alan **Karadeniz** ikliminin bitki örtüsü ormandır.
6. **Akdeniz** ikliminde hâkim bitki örtüsü makidir.
7. **Akdeniz** ikliminde en fazla yağış kış aylarında görülür.
8. **Karasal** iklimde en yağışlı mevsim ilkbahardır.
9. En fazla yağışın sonbaharda görüldüğü iklim, **Karadeniz** iklimidir.

ETKİNLİK-9

1. Akdeniz, Karadeniz, Karasal ve Kutup iklimi dünyada en yaygın görülen iklimlerdir.

Y

2. Kutup iklimi tarıma elverişli olmadığı için insanlar genellikle hayvancılıkla geçinir.

Y

3. Uzun güneşlenme süresi, Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde kıyı turizmini geliştirmiştir.

D

4. Muson ikliminde en çok yetiştirilen tarım ürünü bol su isteyen pirinçtir.

D

5. Aşırı yağış ve oluşan seller nedeniyle Muson ikliminin görüldüğü yerlerde nüfus seyrek.

Y

6. Hindistan cevizi, mango, kakao, muz gibi tropikal ürünler Ekvatorial iklimde yaygındır.

D

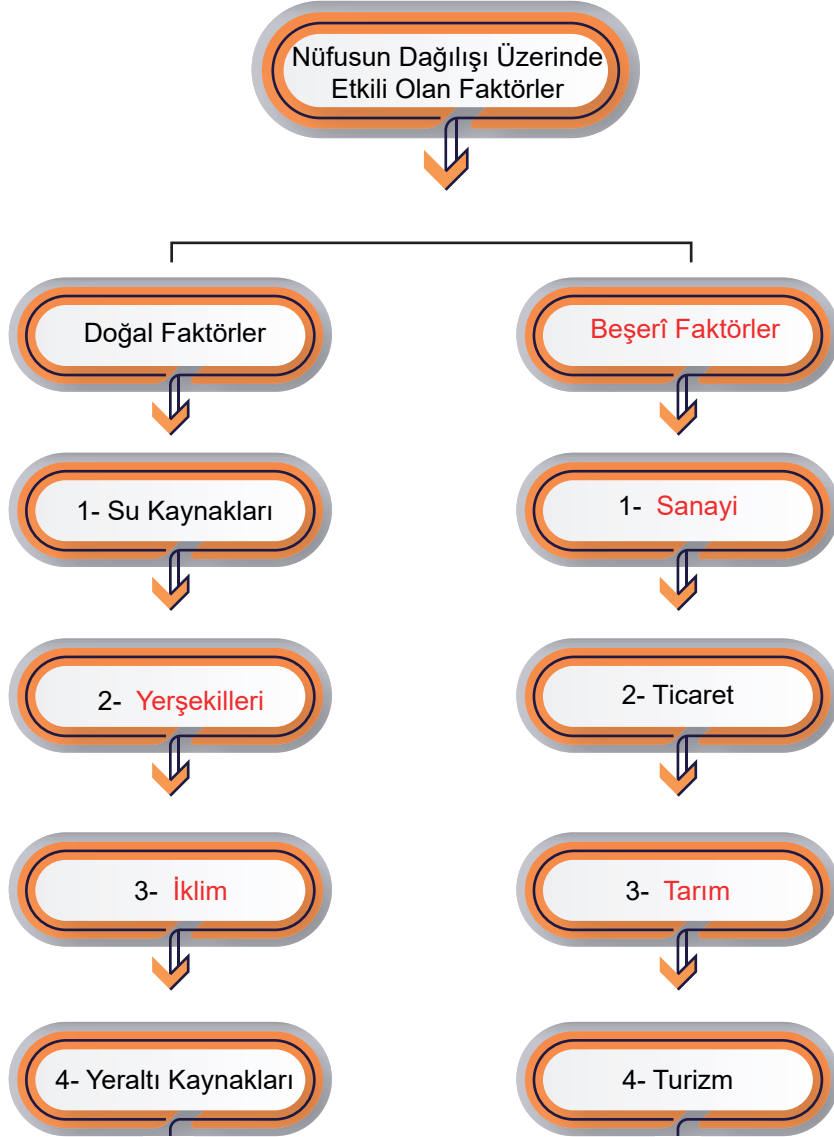
7. İklimler insanların geçim kaynakları kadar yaşam biçimlerini de etkiler.

D

8. Ekvatorial iklimde yaygın olan ormanlar insan yaşamı için uygun ortam sağlar.

Y

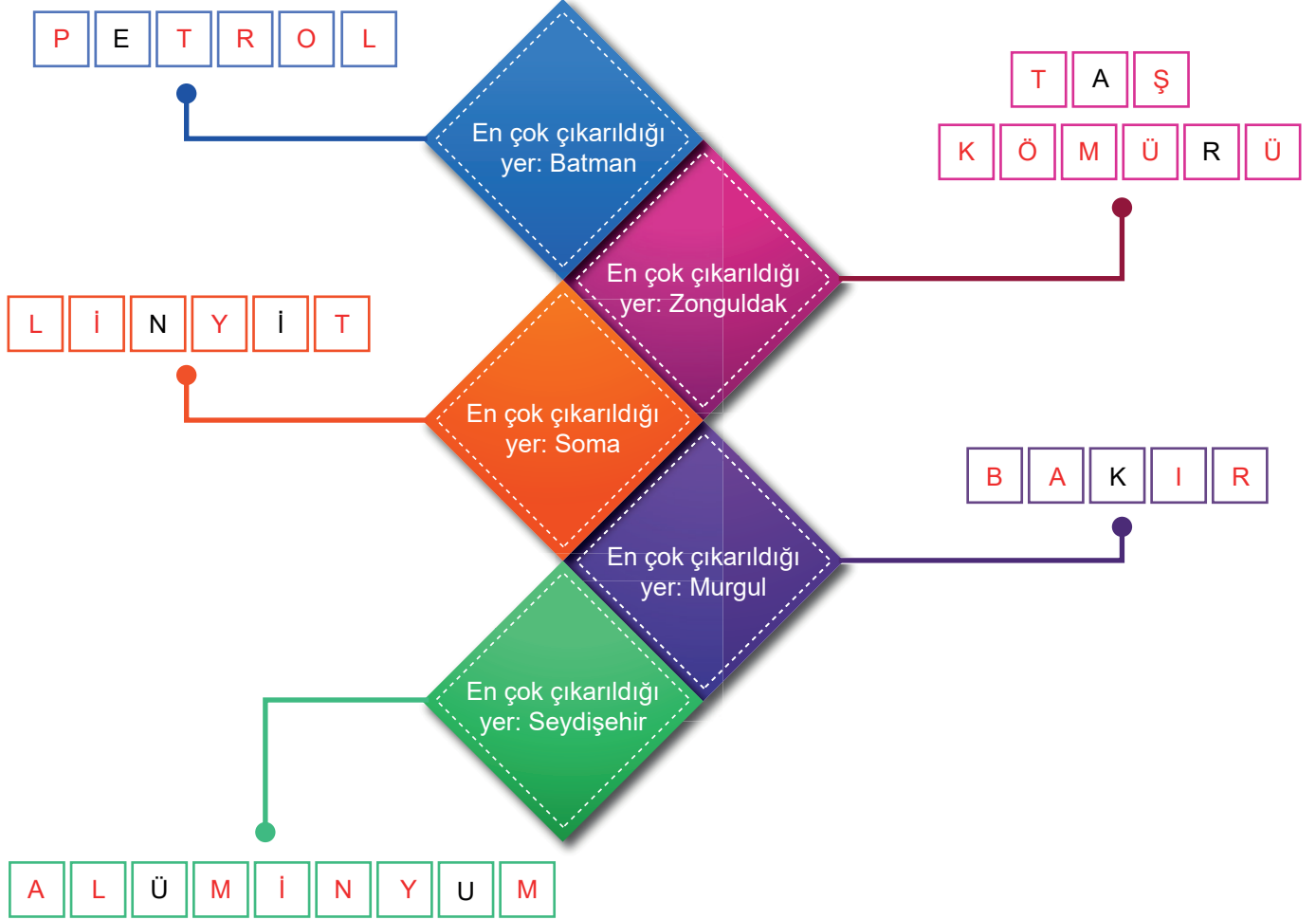
ETKİNLİK-10

ETKİNLİK-11

5. Çıkış

ETKİNLİK-12

Testler

